

Zwalczanie rasizmu, nietolerancji i dyskryminacji wobec Romów

Zalecenia nr 3 i 13 dotyczące ogólnej polityki ECRI: Kluczowe tematy

Wielu Romów¹ cierpi z powodu szeroko rozpowszechnionych uprzedzeń i stereotypów i są oni ofiarami endemicznej dyskryminacji w Europie. To utrwała marginalizację społeczności romskich i stanowi poważną przeszkodę wobec jakichkolwiek inicjatyw dotyczących polityki mającej na celu poprawę ich sytuacji. Antycyganizmem, dyskryminacją i wykluczeniem społecznym trzeba się zająć poprzez kombinację działań prawnych, budowania zdolności, jak również poprzez działalność edukacyjną i podnoszenie świadomości.

„Antycyganizm jest szczególnie trwałą, brutalną, nawracającą i powszechną formą rasizmu, ideologią opartą na wyższości rasowej, formą odczłowieczenia i rasizmu instytucjonalnego pielęgnowanego przez dyskryminację historyczną, która wyraża się między innymi poprzez przemoc, mowę nienawiści, wykorzystywanie, stygmatyzację i najbardziej rażącą odmianę dyskryminacji.

KLUCZOWY PRZEKAZ

Rządy muszą budować, implementować i finansować krajowe strategie i polityki promujące upodmiotowienie i uczestnictwo Romów oraz angażowanie ich, jako równych partnerów w pracę na rzecz eliminowania rasizmu, nietolerancji i dyskryminacji. Strategie te muszą zapewniać:

- ▶ Przyjmowanie polityk popartych czystą wolą polityczną i długoterminowym inwestowaniem mającym na celu poprawę sytuacji Romów;
- ▶ Działania ukierunkowane na zwalczanie przemocy na tle rasowym i antycyganizmu oraz implementację skutecznej ochrony prawnej przed wszelkimi formami dyskryminacji w zatrudnieniu, mieszkalnictwie, edukacji, ochronie zdrowia, dostępie do dóbr i usług oraz w wykonywaniu wszelkich obowiązków władz publicznych;
- ▶ Zbieranie i analizę danych statystycznych w celu monitorowania postępu.

1. Termin „Rom” obejmuje nie tylko Romów, ale też Sinti, Kali, Ashkali, „Egipcjan”, Manouche i pokrewne grupy populacyjne w Europie, w tym Travellers – Podróżników (Podróżnicy, koczownicy, nomadzi – w języku polskim brak jest jednego terminu – przyp. tłum.).

▶▶▶ <http://www.coe.int/ecri>

WYBRANE ZALECENIA

Rządy muszą zapewnić, by prawodawstwo krajowe rzeczywiście chroniło prawa Romów i podejmować pilne działania w celu zwalczania antycyganizmu w następujących sferach:

Edukacja

- ▶ Zakończenie segregacji w szkołach i wyeliminowanie prześladowań romskich uczniów;
- ▶ Zakończenie negatywnego stereotypizowania w podręcznikach szkolnych;
- ▶ Wyeliminowanie przeszkód na drodze do równego uczestnictwa w edukacji i rzeczywisty dostęp do edukacji przedszkolnej;
- ▶ Korzystanie ze szkolnych mediatorów w nawiązywaniu przez szkoły kontaktów z rodzicami i zachęcanie rodziców do posyłania dzieci do szkół;
- ▶ Zapewnienie, by romscy uczniowie biegle władali językami urzędowymi;
- ▶ Popieranie znajomości języka romskiego, kultury i historii oraz szkolenie nauczycieli w celu ułatwienia dialogu międzykulturowego i poprawy świadomości społeczeństwa o antycyganizmie.

Zatrudnienie

- ▶ Wylimowanie dyskryminacji Romów w sferze rekrutacji i rozwoju kariery;
- ▶ Podjęcie pozytywnych środków wobec Romów w zakresie zatrudnienia, w szczególności w sferze rekrutacji i szkolenia zawodowego.

Mieszkalnictwo

- ▶ Zapewnienie Romom dostępu do godnego mieszkania i zakończenie segregacji;
- ▶ Zapewnienie wystarczającej liczby stałych i tranzytowych, odpowiednio wyposażonych miejsc dla Podróżników oraz zapewnienie, by ich tradycyjny sposób życia nie był utrudniony;
- ▶ Zapewnienie, by Romowie nie byli eksmitowani siłą bez wcześniejszego ostrzeżenia, czy też szansy przesiedlenia;
- ▶ Promowanie współistnienia i wzajemnego zrozumienia pomiędzy Romami i nie-Romami żyjącymi w mieszanych społecznościach.

Opieka zdrowotna

- ▶ Rekrutowanie romskich pośredników w zakresie opieki zdrowotnej, by wspomóc równy dostęp do dobrej jakościowo opieki zdrowotnej.

Przemoc na tle rasowym i przestępstwa przeciwko Romom

- ▶ Zachęcanie romskich ofiar przemocy i przestępstw na tle rasowym do wnoszenia skarg;
- ▶ Publiczne potępienie wszelkiej mowy nienawiści i przemocy wobec Romów oraz prowadzenie śledztw i ściganie mowy nienawiści, w szczególności w Internecie.

Policja

- ▶ Szkolenie policji w zakresie praw człowieka i podnoszenie ich świadomości w kwestii problemów z jakimi stykają się Romowie;
- ▶ Promowanie rekrutowanie Romów do policji.

Media

- ▶ Oferowanie szkoleń dla pracowników mediów w zakresie ciężącej na nich odpowiedzialności za nieprzekazywanie uprzedzeń, czy nawoływania do dyskryminacji, nienawiści, czy przemocy wobec Romów;
- ▶ Promowanie uczestnictwa w mediach przez rekrutowanie i szkolenie romskich dziennikarzy.

Dostęp do miejsc publicznych, dóbr i usług

- ▶ Zapewnienie, by sąsiedztwa romskie nie miały gorszych warunków w zakresie usług publicznych;
- ▶ Szkolenie usługodawców i urzędników w zakresie identyfikowania rasizmu i dyskryminacji wobec Romów oraz w zapobieganiu im.

Kobiety i dzieci

- ▶ Poprawa sytuacji romskich kobiet, zapewnienie im ich praw i zwalczanie wielu form dyskryminacji przeciwko nim;
- ▶ Rejestracja wszystkich dzieci romskich w chwili urodzenia i zapewnienie, że wszyscy Romowie mają dokumenty tożsamości.

Świadomość równości i praw człowieka

- ▶ Zachęcanie do szkolenia Romów, by zapewnić, że są całkowicie świadomi swoich praw i mogą z nich korzystać;
- ▶ Wspieranie szkolenia w zakresie krajowego prawa antydyskryminacyjnego dla wszystkich związanych z zarządzaniem wymiarem sprawiedliwości.

ECRI – PRZYDATNE LINKI

Zalecenie nr 3 dotyczące ogólnej polityki ECRI: Zwalczanie rasizmu i nietolerancji wobec Romów/Cyganów
<http://hudoc.ecri.coe.int/eng?i=REC-03-1998-029-POL>

Zalecenie nr 13 dotyczące ogólnej polityki ECRI: Zwalczanie antycyganizmu i dyskryminacji wobec Romów
<http://hudoc.ecri.coe.int/eng?i=REC-13-2011-037-POL>

Zalecenie nr 10 dotyczące ogólnej polityki ECRI: Zwalczanie rasizmu i dyskryminacji rasowej w oświacie i procesie edukacji
<http://hudoc.ecri.coe.int/eng?i=REC-10-2007-006-POL>

Zalecenie nr 11 dotyczące ogólnej polityki ECRI: Zwalczanie rasizmu i dyskryminacji rasowej w działalności policji
<http://hudoc.ecri.coe.int/eng?i=REC-11-2007-039-POL>

Tematyczny Plan Działania w zakresie inkluzji Romów i Podróżników
<https://rm.coe.int/1680684b5e>

FAKTY I USTALENIA

„Chociaż większość państw członkowskich Rady Europy przyjęło [środki na różnych poziomach], większość w formie krajowych strategii i planów działania [na rzecz integracji Romów], to są one często nieskutecznie implementowane. Niwelowanie luki pomiędzy strategią, a jej prawidłowym wdrożeniem jest wyzwaniem dla wielu krajów. Wiele państw członkowskich nie przeznaczyło specjalnego budżetu na ten cel i znacząca część środków przeznaczonych na integrację Romów w całej Europie pochodzi w funduszy UE. Odzwierciedla to niski poziom zainteresowania politycznego sytuacją Romów na poziomie krajowym.” Raport roczny ECRI, 2016, paragraf 22.